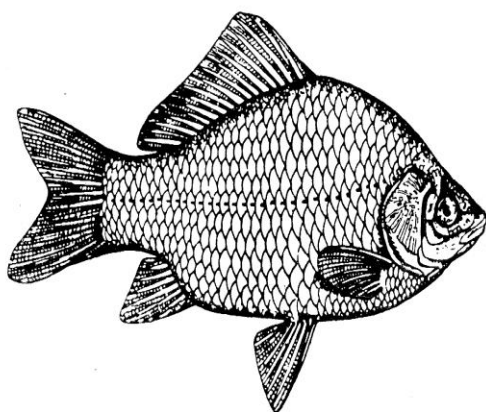

Srebrnasti karas—*Carassius auratus gibelio* Bloch nova vrsta naše ihtiofaune

Srebrnasti karas srodnik je našeg karasa. U rod karasa spadaju dvije vrste i to: naš karas obični (*Carassius carassius*) i srebrnasti karas (*Carassius auratus*). Od ovoga postoje dvije forme, a to su: zlatni karas koji je crvene boje, a kod nas je poznat pod imenom zlatna ribica, koja se uzgaja u akvarijima. Druga forma je srebrnasti karas (*Carassius auratus gibelio*). Ovaj ima svijetlu boju tijela, poput bjelice i zato je nazvan srebrnasti. Njemci ga zovu Giebel.

Srebrnasti karas — *Carassius auratus gibelio*, Bloch

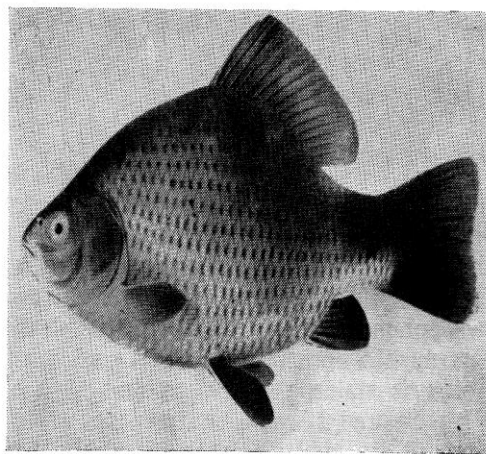
Pradomovina zlatnog i srebrnastog karasa je Kina. Zlatnog su akvarijanci raširili po skoro cijelome svijetu, a srebrnasti je uvezen iz Kine najprije u Azijsku Rusiju. God. 1948. prenesen je u evropski dio Rusije, a odatle se proširio u druge zemlje istočne Europe.

U našim se vodama pojavio prije više godina. Ja sam ga našao prvi put u ribnjacima u Ečkoj 1962. god. Tamo je došao rijekom Begej, koja dolazi iz Rumunije. Još prije se pojavio u Dunavu kod Kladova i tamošnji su ga ribari nazvali »babuška«, misleći da je to ruska riba. On se sve više širi u vodama nizinskog područja na sjeveroistoku Jugoslavije, pa ga već ima u Dravi i njenim nizinskim pritocima. Ove godine sam ga našao u ribnjaku

Orašćić u selu Koprivni kod Osijeka. Vjerojatno da ga imade i u donjem dijelu Save.

Srebrnasti se karas razlikuje od našeg po obliku tijela. U njega nije hrbat tako visok kao u našeg, pa on stoga slični malo na ribnjačarskog šarana. Pored toga oni, koji ga ne poznaju, misle da je to križanac između šarana i karasa. Osim po obliku tijela razlikuje se po broju škržnih šiljaka na prvom škržnom luku, kojih u našeg imade oko 30, a u srebrnastog 40—50. Ljusaka duž bočne linije imade u našeg 32—35, a u srebrnastog 28—33. Crijevo je u srebrnastog malo dulje nego u našeg. Potrbušnica srebrnastoga karasa crna je kao u podusta, kojeg zagrebački ribolovci radi te crne boje zovu »tintaš«. Srebrnasti brže raste od našeg, i može narasti i do 1 kg. Spolno zreo postane u trećoj, a kod nas i u drugoj godini.

Osim po morfološkim, razlikuju se ove dvije vrste i po biološkim osebinama. Srebrnasti karas živi u nizinskim stajaćim vodama, kao i naš. Poznato je, da naš karas podnosi onečišćenje vode sa malo kisika bolje nego ikoja vrst riba iz naših nizinskih voda, ali srebrnasti podnosi još jače onečišćenje vode, sa još manje kisika. Zimi 1964., kad je u jed-

Karas — *Carassius carassius* L

nom ribnjaku u Ečkoj uginula sva naša riba radi nestašice kisika i razvoja amonijaka u vodi, srebrnasti karas nije uginuo. On može da kod niske temperature izdrži dugo izvan vode. Za ilustraciju toga navest ću ovaj primjer. Za vrijeme ugibanja riba u Ečkoj zimi 1964. uzeo sam 3 kom. odraslih srebrnastih karasa i htio ih još žive konzervirati u vodi sa formalinom. Budući je bila subota rukovodac tamošnjeg laboratorija zaključao je nakon završetka rada vrata laboratorija u kojem se nalazio formalin i otišao u Zrenjanin, pa nisam mogao doći do formalina. Radi toga sam ostavio ta 3 još živa komada u neku praznu posudu i ostavio na stubištu u istoj zgradi. Karasi su u toj posudi bez vode stajali od subote oko podne do ponedjeljka poslije podne. Oni su ležali nepomične i koža im se bila već posušila. Da bi ih konzervirao nadio sam vodu u tu posudu i otišao po formalin i kad sam došao oni su se počeli trzati, a jedan je skočio iz zdjele na pod. Svi su bili živi i plivali u vodi. Budući da on podnosi zagađenost vode sa malom količinom kasika, bio bi podesan za iskorištavanje zagađenih voda u kojima druge vrste riba ne mogu da se održe.

Vrlo interesantno je razmnažanje srebrnastog karasa u vodama Europe. Dok kod onih na dalekom istoku postoji podjednaki omjer između ženki i mužjaka, od onih koji su aklimatizovani u Europi postoje samo ženke, a mužjaka nema ili se rijetko nađe koji komad. Ženke se mrijeste s mužjacima drugih srodnih vrsta riba, ali spermij ovih riba,

iako prodiere u izmriješteno jaje, ne spaja se s jezgrom jajeta i ne sudjeluje u razvoju embriona, niti utječe na potomstvo. Iz ovako oplodene ikre razvijaju se samo ženke (ginogeneza). Radi toga u evropskim zemljama postoje samo ženke.

Prema podacima Gorunova u jezeru Bošakol u Rusiji je bila nasadena ova vrst karasa, i to jedno spolna populacija (samo ženke) i kao monokultura, jer u tome jezeru nije do tada bilo nikakve druge vrsti ribe. Budući da nije bilo mužjaka, nisu se mogli mrijestiti i nije moglo biti potomstva. Da bi se omogućilo stvaranje potomstva razvile su se ženke u hermafrodite, kod kojih su se razvili uz ženske i muški spolni organi i davali i ženske i muške spolne produkte, a kasnije su se razvili i mužjaci.

Srebrnasti karas hrani se sitnim vodenim životinjicama, najviše planktonskim, a u ribnjacima uzima i dodatnu hranu šarana. Meso mu je dobro kao i u našeg karasa.

Budući da i kod nas postoje same ženke, on se jako množi i potiskuje druge vrsti riba. U šaranskim ribnjacima može nanjeti mnogo štete u mladićnjacima, jer se jako namnože i spriječava razvoj šaranske mladi. Takovih je slučajeva već bilo u našim ribnjacima, u koje je on došao. Radi toga ribnjačari moraju paziti kad ovaj karas dođe u njihove ribnjake, a to će doskora biti, naročito u onima u Sloveniji, koji imaju vezu sa Dravom, da se ne namnoži, a naročito na to, da im ne dođe u mladićnjake.